

DOI: <https://doi.org/10.12775/BFEGZ.2021.011>

Recenzja książki *Kobiety Niepodległej*

Książkę Michała Laszczkowskiego *Kobiety Niepodległej* wydało w 2021 r. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Publikacja powstała w ramach działań Biura Programu „Niepodległa”. Jest projektem realizowanym podczas obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości. Zawiera 78 biogramów zasłużonych Polek wraz z ich fotografiami. Warto wspomnieć, że publikacja ma ciekawą i staranną szatę graficzną autorstwa Piotra Berezowskiego. Książka jest dostępna bezpłatnie online (<https://niepodlegla.gov.pl/wp-content/uploads/2022/03/KOBIETY-NIEPODLEG%C5%81EJ-ebook-1.pdf>).

Bohaterki książki żyły i działały w czasach walki o niepodległość Polski i po jej odzyskaniu w 1918 r., a także podczas drugiej wojny światowej i po jej zakończeniu. Był to okres, kiedy kobiety stały się obecne w dziedzinach, które wcześniej były domeną mężczyzn. Jednym z przełomowych wydarzeń dla kobiet w Polsce było uzyskanie praw wyborczych w 1918 r.

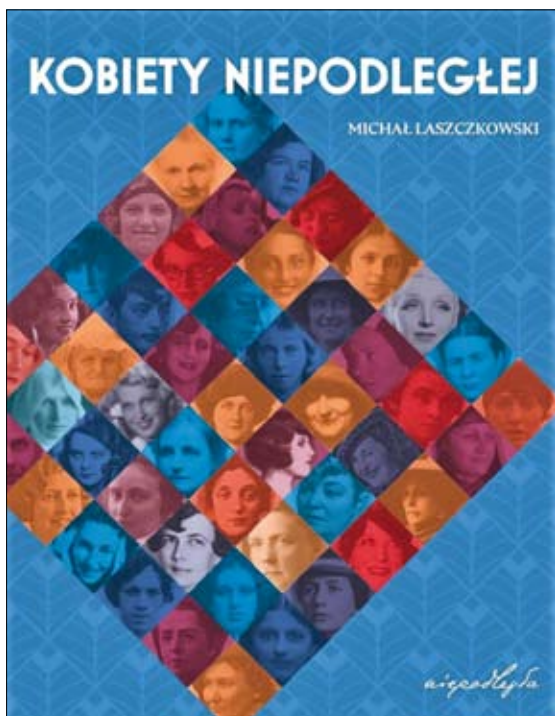
Wojciech Kirejczyk, dyrektor Biura Programu Niepodległa, napisał we wprowadzeniu do książki:

„Ze względu na charakter prowadzonych przez większość tych kobiet działań – podejmowanych wśród lokalnych społeczności, z dala od wielkiej polityki rozpalającej ówczesne nastroje społeczne – ich ciężka praca, trud i wielkie zasługi wciąż pozostają nieznane szerokiej publiczności. Tą publikacją pragniemy to zmienić”.

Z kolei autor książki Michał Laszczkowski zaznaczył we wstępie:

„W odzyskiwaniu niepodległości brały jednak udział także kobiety, w niepodległej Polsce ich znaczenie stale wzrastało. Z jednej strony polskie kobiety wykonały olbrzymią pracę nad uzyskaniem należnych im praw obywatelskich, z drugiej zaś – nad osiągnięciem równego mężczyznom statusu w sferze kultury, nauki i życia publicznego”.

Biogramy zawarte w publikacji opisują działalność kobiet, które zasłużyły się jako lekarki, pielęgniarki, pisarki, nauczycielki, aktorki, dziennikarki, tłumaczki, działaczki społeczne i zawodowe oraz podróżniczki. Bohaterki omawianej książki zajmowały się m.in. muzyką, sztukami plastycznymi, historią, fotografią, filozofią, prawem, etnografią, psychologią, pedagogiką specjalną, sportem, pracą naukową na uczelniach i odnosiły w tych dziedzinach sukcesy. Warto podkreślić, że opisywane w książce

kobiety były pionierkami w podejmowanej przez siebie działalności – pierwsza kobieta przyjęta na studia na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, twórczyni pierwszej polskiej szkoły pielęgniarstwa, pierwsze kobiety w polskim parlamencie po odzyskaniu niepodległości, pierwsza kobieta w Polsce wpisana na listę adwokatów, pierwsza kobieta, która została profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego, pierwsza Polka sprawująca funkcję rektora uczelni akademickiej (Polski Uniwersytet na Obczyźnie), pierwsza kobieta generał Wojska Polskiego czy twór-

czynnie polskiego harcerstwa i Instytutu Pedagogiki Specjalnej, a także komendantka Policji kobiecej.

Należy też wspomnieć o udziale i poświęceniu kobiet w walce o niepodległość. Przed I wojną światową były członkiniami polskich organizacji niepodległościowych, podczas wojny służyły w Polskiej Organizacji Wojskowej, w Ochotniczej Legii Kobiet czy w służbie wywiadowczej I Brygady Legionów Polskich, pracowały w szpitalach i organizowały pomoc dla żołnierzy i ludności cywilnej. W czasie kolejnej wojny były zaangażowane w Wojskowej Służbie Kobiet jako sanitariuszki i łączniczki, brały udział w tajnym nauczaniu, w akcji ratowania Żydów, walczyły w Powstaniu Warszawskim, organizowały pomoc dla ofiar wojny i występowały na koncertach konspiracyjnych. Po drugiej wojnie światowej kobiety były zaangażowane w przedsięwzięcia podejmowane na emigracji oraz uczestniczyły w działaniach opozycji w Polsce.

Pozostaje mieć nadzieję, że po bardzo ciekawej, opisaney tu książce *Kobiety Niepodległej* powstaną następne, prezentujące kolejne kobiety zasłużone w dziele odzyskania niepodległości i budowania Państwa Polskiego.

Ewa Gawrońska
Fundacja General Elżbiety Zawackiej
e-mail: sekretariat@zawacka.pl